

אבל השתא, דאמר רבי יוחנן סמכינן אקפילא ארמאה, הרי הכא נמי, בבשר בחלב, סמכינן על טעימתו של קפילא ארמאה!

אמר רבא: אמור רבנן בכמה מקומות ששיעור הביטול הוא בטעמא, שקבעו את שיעור הביטול ב"נותן טעם".

ואמור רבנן במקומות אחרים, וכגון הכא, דאמר רבי יוחנן שבדיקנן לה בקפילא.

ב-צ-ב ואמור רבנן במקומות אחרים, ששיעור הביטול הוא בששים!

הילכך —

א. מין בשאינו מינו דהיתרא, שיש אפשרות לבודקו בהיתר, וכגון תרומה, שיכול כהן לבודקה אם נותנת טעם בחולין, בטעמא! יטעמנה כהן ויאמר לנו אם מורגש בה טעם התרומה אם לאו.

ב. מין בשאינו מינו דאיסורא, וכגון בשר בחלב — בדקינן לה בקפילא ארמאה, וסמכינן עליו. (3)

ג. ומין במינו, דליכא למיקם אטעמא.

אי נמי מין בשאינו מינו דאיסורא, וליכא קפילא — שיעורו הוא בששים!

הנחו אטמחתא, חתיכות בשר, דאימלחו, שמלחו אותן בי ריש גלותא, בביתו של ראש הגולה, בגידא נשיא, בהיות גיד הנשה בתוכן.

רבינא אסר את הבשר, וכפי שיתבאר טעמו לקמן.

ורב אחא בר רב שרי את הבשר באכילה.

אתו, שיילוח למר בר רב אשי מהו דינא דהאי בישרא.

אמר להו: אבא [דהיינו, רב אשי] — שרי!

אמר ליה רב אחא בר רב לרבינא שאסר: מאי דעתיך דאסרת?

אי משום דאמר שמואל — מליח הרי הוא כרותה, כבוש הרי הוא כמבושל, ולכן החשבת את גיד הנשה שנמלח עם הבשר כמי שהתבשל עמו ונתן טעם בכולו.

והאמר שמואל עצמו: לא שנו שגיד הנשה אוסר את הירך אלא שנתבשל בה, אבל אם נצלה בה — קולף ואוכל עד שמגיע לגיד! והרי צליה גם היא נחשבת כ"רותח", ומוכח ש"רותח" שרי, ורק מבושל אסיר!?

וכי תימא מאי "מליח הרי הוא כרותח"

3. לטעמיה קפילא.

שיטעום ישראל, כגון כהן הטועם תערובת של תרומה וחולין, הרי הוא נאמן גם כשאינו מסיח לפי תומו, אבל צריך שהוא יהיה נחתום, כי סתם אדם אינו מבחין כראוי בטעם.

אך התוס' והרא"ש מבארים שרק נחתום נאמן, כי ודאי לנו שלא ישקר כדי שלא יפסיד את אומנתו, וטעם זה שייך רק בנחתום.

רש"י מבאר שקפילא הוא נחתום גוי, והוא נאמן רק כאשר הוא מסיח לפי תומו. כי שאר בני אדם אינם בקיאים בטעם, ולכן רק נחתום נאמן.

והצורך במסיח לפי תומו, הוא לפי שאין הגוי נאמן כי הוא חשוד לשקר. ולפי זה אם אפשר

דקאמר שמואל, כרותח המבושל, ולכן נאסר כל הבשר!

והא מדקאמר שמואל "כבוש הרי הוא כמבושל", מכלל, דהא דקאמר "מלוח הרי הוא כרותח" — דרותח דצלי קאמר!

ומסקינן: קשיא אמאי אסר רבינא את הבשר שנמלח עם גיד הנשה. והרי אליבא דשמואל מליחה היא כצליה, שצוממת את הגיד, ואינה מוציאה את פעפוע שומנו אל תוך הבשר.

אמר רבי חנינא: כשהן משערין את היחס של אחד לששים, משערין — ברוטב, ובקיפה, ובחתיכות. ואפילו בקדרה

שהתבשלו בה האיסור וההיתר, שהכל מצטרפים לששים כנגד האיסור! (4)

ומבארינן כיצד הוא השיעור בקדרה:

איכא דאמרי משערים בקדרה עצמה, בשיעור הנפח של דפנותיה ושוליה.

ואיכא דאמרי דמשערין במאי דבלעה קדרה! שאם בתחילה היה ששים היתר כנגד האיסור, ונתמעט ההיתר ואינו עומד על ששים כנגד האיסור, משערין כמה בלעה הקדרה מההיתר, ומצטרף שיעור הבליעה להיתר כדי לבטל את האיסור, אך אין משערין בנפח הדופן של הקדירה עצמה. [עיין היטב ברש"י]

הקדירה או רק במה שבלעה הקדירה. וכיון שזה ספק מן התורה, יש לנו להחמיר ולשער רק במה שבלעה הקדירה, ולא בכל שיעור חרסיה.

והמשך דברי רש"י, שכתב: ועיקר הדבר, כמות שהוא בא לפנינו משערין ליה ולא משערין במאי דבלעה קדירה מן ההיתר, לפי שאף מן האיסור נבלע!

כאן מדבר רש"י במקרה שלא ראינו את האיסור בשעת נפילתו, שבאופן הזה אין מחלוקת, אלא הכל מודים שמשערים רק ביחס של האיסור לתערובת עצמה ולא משערים את הקדירה ואת מה שבלעה, כי אטו רק התירא בלעה הקדירה ולא מן האיסור!?

אך הרשב"א והר"ן גרסו בדברי רש"י שרבי חנינא מדבר באופן שראינו את האיסור לפני נפילתו, ובכל זאת נחלקו בגמרא אם משערים בבליעת הקדירה או בחרסיה. ולדבריהם אומר רש"י כי להלכה לא פוסקים כלל כרבי חנינא, אלא משערים כפי היחס בין האיסור להיתר כפי שהוא לפנינו.

4. אמר רבי חנינא כשהן משערין, ברוטב ובקיפה ובחתיכות ובקדרה. איכא דאמרי בקדירה עצמה, ואיכא דאמרי במאי דבלעה קדירה.

לפי ביאור רש"י והרשב"א מה שמשערין בקדירה עצמה, היינו שמשערים את חרסי הקדירה ומצרפים אותם להיתר. וכגון כזית איסור שהתערב בחמישים זיתי היתר ויש בחרסי הקדירה שיעור של עשרה זיתים, מתבטל האיסור בששים הזיתים המצורפים מהאוכל ומחרסי הקדירה.

והיינו, שטעם האיסור מתפשט בין לאוכל שבקדירה ובין לחרסי הקדירה, ונמצא שבכל כזית מן האוכל יש טעם של אחד מששים מהאיסור.

ולפי הגירסא ברש"י לפנינו, לפי רבי חנינא מדובר באופן שראינו את האיסור לפני שנפל לתערובת, וראינו שיש ששים היתר כנגד האיסור, ולאחר שהתבשל האיסור בתוך ההיתר נוכחנו לדעת כי לא נחסר מהאיסור אלא רק נחסר מההיתר, שאז נחלקו אם משערים בחרסי

אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: כל איסורין שבתורה שהתערבו בהיתר, ואי אפשר לטעום מהתערובת, וכגון שאין קפילא ארמאה שיכול לטעום, או שהיתה התערובת מין במינו — משערינן כאילו הן [האיסורים שהתערבו] בצל וקפלוט, שהטעם היוצא מהם הוא טעם ניכר ביותר, ואילו היו הבצל והקפלוט נותנים טעם בתערובת הזו, הרי היא אסורה. [ודין זה של רבי יוחנן נאמר לפני שנקבעה ההלכה שמין במינו, או כשליכא קפילא למטעמיה, בטל בששים].

אמר ליה רבי אבא לאבוי: ולשערינחו

בפפלין ותבלין, דאפילו נתערבו באלף לא בטלין! משום שהם נותנין טעם אפילו באלף!?

אמר ליה: שיערו חכמים, דאין נותן טעם באיסורין יותר מבצל וקפלוט! ולכן קבעו אותן בתור השיעור הגדול ביותר של נתינת טעם, כשאי אפשר לעמוד על הטעם.

אמר רב נחמן: גיד הנשה — שיעורו בששים כנגדו, ואין גיד עצמו מן המנין של ששים היתר.

קדירה שהתבשל בה "כחל",⁽⁵⁾ [שיש בו את עטיני החלב], ונמצא שהתבשל הבשר יחד

5. כחל

חלב שלא פירש מהבהמה, מותר מן התורה לבשלו כמות שהוא, יחד עם הבשר שהוא בתוכו, ורק מדרבנן אסור לבשל את הכחל יחד עם החלב שבתוכו.

כמו כן, חלב בהמה שחוטה, אפילו אם פירש מן הבהמה מותר לבשלו מן התורה יחד עם חלב, ורק חכמים אסרו לבשלו בחלב.

ולקמן [קט ב] מבאר רש"י שרק כחל שצלו אותו עם החלב שבתוכו מותר לאוכלו, כיון שיש בו שתי מעלות, שהחלב עדיין לא פירש מהבהמה, ושהחלב הוא חלב שחוטה, ובשעת הצליה לא מתבשל הבשר בחלב שפורש ממנו.

אבל, אם יבשל את הכחל, הרי כיון שבשעת הבישול פורש החלב מן הכחל, ונמצא שהתבשל בשר הכחל בחלב שפורש ממנו, הרי הוא אסור באכילה, מדרבנן.

אך לדעת התוס' לקמן [שם] אין בשר הכחל שהתבשל בחלבו אסור, כיון שטעם הכחל שהתבשל בחלב שיצא ממנו אינו משתנה.

והיינו, שלפי התוס' כל האיסור מדרבנן לבשל בשר בחלב שחוטה הוא רק כשניכר טעם החלב בבשר, ויבואו לטעות להתיר לאכול בשר שהתבשל בחלב בהמה שאינה שחוטה. אבל אם

הטעם אינו משתנה, כמו בכחל, אין טעם לאוסרו.

ומה שמבואר בסוגיינתו שהכחל עצמו אסור, העמידו התוספות שמדובר כאן באופן שהתבשל הכחל בקדירה עם עוד חתיכות בשר, ונאסר הכחל מחמת טעם הבשר שנבלע בתוך החלב שנשאר בגומות בתוך הכחל.

ולקמן אומרת הגמרא טעם לכך שהכחל עצמו אסור משום ש"שויה רבנן כחתיכה דנבילה".

ודנו רבותינו הראשונים בביאור הענין.

רש"י כתב שכאשר נתנה הקדירה טעם בכחל, מיד הוא נאסר, ומאז שויה רבנן כחתיכת איסור, שהיא לעולם אסורה. והתוס' דנו בשאלה, כיון שהכחל עצמו אסור, מדוע לא נאמר על הכחל "חתיכה נעשית נבילה", ויצטרכו ששים כנגד הכחל כולו, מלבד הכחל.

וביאר התוס', שבתחילת בשולו יש מקצת חלב בגומות, ונאסר החלב מחמת טעם הבשר שנבלע בו, וכיון שאי אפשר היה לסחוט אז את החלב מן הכחל, הרי גם אם לאחר מכן יצא כל החלב מן הכחל, נשאר כאן הדין ש"אפשר לסחוטו, אסור". ואפילו לסוברים "אפשר לסחוטו, מותר", גזרינן שמא יבוא לאוכלו קודם שיצא כולו.

אינו אסור, ואמאי אמרינן דאי נפל לקדרה אחרת, נאסרת הקדרה.

ומשנינן: **כיון דאמר רב יצחק בריה דרב משרשיא "וכחל עצמו אסור"**, הרי משנתנה הקדרה טעם בכחל הוא נאסר. ומאז, לפני שיצא כל טעמו, **שויה רבנן לכחל כחתיכת נבלה**, שהיא אסורה לעולם, וכדאמרינן בחתיכה נבלה שהתערבה בששים, שהחתיכה עצמה, בזמן שמכירה, אסורה לעולם.

והשתא מבארינן להא דאמר רב נחמן: **ביצה — בששים, ואין ביצה מן המנין!**

אמר ליה רב אידי בר אבין לאביי: **למימרא, דכאשר מבשלים ביצה של עוף טמא בהדי ביצים טהורות, יהבה ביצת העוף הטמא טעמא בביצים הטהורות, ולכן שיערוה בששים? והא אמרי אינשי "כי מיא דביעי בעלמא"**, שאין הביצה נותנת טעם באחרים אלא כטעם מים, והיינו, שאין היא נותנת טעם בביצים אחרות כשהיא מתבשלת עמה?!?

אמר ליה אביי: **הכא במאי עסקינן כביצת אפרוח שיש בה בשר, והיא אסורה באכילה משום האפרוח שבה, ובשר האפרוח נותן טעם, לא שנא ביצת אפרוח טהורה, ולא שנא ביצת אפרוח טמאה, כי גם האפרוח הטהור אסור משום נבילה, שהרי לא נשחט.**

אבל ביצה טמאה בלא אפרוח, לא נותנת טעם.

איתיביה: הרי שנינו בתוספתא: ביצים טהורות ששלקן עם ביצים טמאות, הרי אם יש בהן, בטמאות, בנותן טעם בטהורות —

עם החלב שבעטינים, והיה בקדרה בשר נוסף, שיעורו בששים. **וכחל עצמו מן המנין.** כיון שהוא עצמו נחשב להיתר וכל איסורו הוא רק משום שנתבשל עם החלב, הילכך משערינן ליה לבשר שהתבשל בו יחד עם הכחל, ואם איכא עוד נ"ט בשר כמותו הרי הוא בטל ברוב.

ביצה של עוף טמא משערינן לה בששים, ואין ביצה מן המנין!

אמר רבי יצחק בריה דרב משרשיא: **וכחל עצמו, שהתבשל בקדירה עם בשר אחר, אסור לאוכלו, שהרי התבשל הבשר, ונתן בו הבשר טעם [אלא שהכחל אין בכוחו ליתן טעם בבשר, מחמת מיעוטו].**

ואי נפל הכחל לקדרה אחרת, אחרי שהתבשל בששים בשר, הרי הוא אוסר את הקדרה האחרת, שאין בה ששים כנגדו.

אמר רב אשי: **כי הוינן בי רב כהנא, איבעיא לן: כי משערינן בכחל שהתבשל בבשר, האם בדידיה משערינן, או במאי דנפק מיניה משערינן [ואירי שהכחל עצמו ניטל מהקדרה]?**

ואמרינן: **פשיטא דבדידיה משערינן! דאי במאי דנפק מיניה — מנא ידעינן כמה נפק!?**

ופרכינן, **אלא מעתה דקאמרת דבדידיה משערינן, שיהא בהיתר ששים כנגד הכחל, הרי בכישול שכזה יוצא כל טעמו של הכחל, שהרי היה בשר בשיעור של ששים כנגדו, ואם כן, כאשר נפל הכחל הזה לקדרה אחרת, לא יאסור את הקדרה האחרת, שכן יצא כבר כל טעמו בקדרה הראשונה, ושוב**